

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. Insp. av høy

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Fergem

Emne: -

Bygdelag: Bongfjellde

Oppskr. av: Kristin Bongfjell

Gard: Krokmo

(adresse): Krokmo, Fergem

G.nr. 127 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Etter eiga røynsle.

SVAR

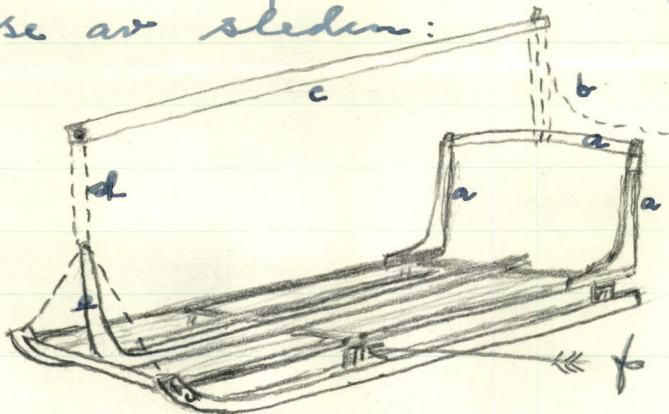
"Nange av gardane diu er med utmarksløtt, jamvel på myrer høgt oppu i fjellet. På mindre plassar tingar dei då omeland hos dei bondene som har slike utsløttar, og dei slår då for "löt". Jamnast svarar dei for "triengs löt", og då kringar bonden heim høgt til diu og.

Til slutt blir det oftast å bera høgt, serleg for diu som ikkje har best sjölv. Diu berer det i "kjemmer". Ei kjemmer er ei løybor som er ordna til med riva, og ein berer ho på alela. Ei slike borer reknar ein for eit lass. Er det brattlendt, kann ein og dra på "droge." (ei) Det er to små bjørker, bründe saman i toppen. På denne bruka diu draqa opp til eit lass høy. På diu aller brattaste plassane brukte diu "tågsekker" som diu pakka høgt i og rulla nedover skrentane.

Redskapa som er nemnde i dei andre spørsmåla har eg ikkje høyrte von bruka her.

På dei næraste utslåttane sette dei som regel opp „utings-lae.“ Iva desse og frå fjellslåttane vart høyrte heimkøyd på vinterføre.

7 Høysonna er ein no mest byrja bruka høysogn. Berre på gardar med bratte lerv er høysledene ennå i bruk. Denne er kring 2 m. lang og 0.8 m brei. Ein brukte ikkje volcoquind eller „skriv“, som vi kallar det, på sleden. Skal prøva å teikna ei skisse av sleden:

a kallar ein „hammar“ (ein).
 b, toget til å binda lasset saman
 mid er „riartåg“ (eit). c kallar
 vi berre stang. e er „rotrem“
 (ei). Toget mellom rotremma
 og stanga kallarst „kjørkje“ (ei).
 Ivertra er „fjatt-tre“ (eit) og naglane,
 f, (av tre) gjennom øtste remma og
 ned i meien heiter „stailbainn“ (eit).
 Elles har ein ingen sær-nemningar.

Når ein skulle lesa på denne sleden, måtte ein fyrst "kjemma" høget for å få det til å ligga. Det gjeldte ti slike "kjemmer" i lasset.

No brukar ein for det meste vogner med to hjul til høykøying. Denne vognen blir brukt berre til det. Skjotene krokas mykje opp framme, så grinda skal komma i vassbein stilling. Til å halda høget på grinda brukar ein "skrin" (eit). Dette skrinet kan ein ta sundt til lette for avlesinga. Nokre reglar for kor ein kjerne kjerne og ikkje kjerne, og om ein skulle skrapa saman alt høget et eller lata noko att, har eg ikkje høgt nemnd.

På andae sida av fjellet har omlag 8 km. borte, har bøndene her utslåttar. Høget der får bli kjord heim om vinteren. Då kjører dei alle samstundes, for skuld brøytinga. Ofte er det tungt å ta opp vegen. Då må dei skiftast om å kjøre fremst, og dei må ha truger på hestane. Dette var i gamle dagar (for 50-60 år sidan) laga av vidjer, og dei var svært veikte og primitive. No brukar dei sterke truger, der berre ytste ringen er av tre, eller er all jarn. Påsetjinga er konstruert så det er berre ei augelinks sakk

å festa dei til hesteføtene.

Tidleg om morgonen må dei i veg, når dei skal på høyt-
henting. Dei passar då gjerne
tida slik at dei blir i fylgje
over fjellet. No køyrer dei med
vanleg langslède med eit stort
skrin på. Dei tek 2½-3 sūmar-
lass i det. Trå stakkane og opp
på fjellet køyrer dei to vnder
for å få nok til lass. Andre las-
set køyrer dei gjerne opp med
ein sūmar-høyslède. Eit par
bønder har bytter her. Der plan
dei bli når dei slår høyet. No
er dei inne her, kokar kaffi og
kviler litt før dei tar på heim-
veg. I finver er dette reint
festlege tårar, men kjem ut-
verit, kan det nok av og til
litta på å finna vegar til
bygda att.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

334